

7.1.2021

Julkinen

Sisäministeriö
Pelastusosasto
kirjaamo@intermin.fi

Sisäministeriön 26.11.2020 lausuntopyyntö kansallisesta säteilymittausstrategiasta, SMDno-2015-706

Ympäristöministeriön lausunto

Sisäministeriö on pyytänyt ympäristöministeriön lausuntoa luonnoksesta kansalliseksi säteilymittausstrategiaksi säteilyvaaratilanteita varten. Ympäristöministeriö pitää kansallisen säteilymittausstrategian laatimista kannatettavana ja keskittyy lausunnossaan strategialuonnoksen jätehuoltoa käsittelevään lukuun 6.6.

Strategian valmisteluun ovat osallistuneet säteilymittausten kannalta keskeiset toimijat ja vastuuviranomaiset. Jätehuollon lainsäädännöstä vastaavana viranomaisena ympäristöministeriön ottaminen mukaan jätehuoltoa koskevien strategisten linjausten valmisteluun olisi ollut hyödyllistä. Ministeriö toivoo mahdollisuutta osallistua strategian mahdolliseen jatkovalmisteluun ja erityisesti kuulemiseen strategian toimeenpanosuunnitelmaa laadittaessa.

Strategialuonnos käsittelee jätehuollon näkökulmasta niitä radioaktiivisia aineita sisältäviä jätteitä, joihin sovelletaan jätelakia (646/2011) ja joiden pääasiallinen ominaisuus ei ole säteily, mutta joiden jätehuollossa säteilyturvallisuus on kuitenkin syytä huomioida. Strategian suhdetta niihin radioaktiivisiin jätteisiin, joihin sovelletaan säteilylakia (859/2018), olisi hyödyllistä vielä täsmentää.

Ympäristöministeriö esittää strategialuonnoksen luvussa 6.6 esitettyihin keinoihin seuraavia huomioita.

Keino 1: Lainsäädäntö mahdollistaa jätteen, jossa on vähäisiä määriä radioaktiivisia aineita, vastaanottamisen kaatopaikoille ja tilapäisille varastointipaikoille säteilyvaaratilanteessa (YM, STUK, ELY, kuntien jätelaitokset, yksityiset toiminnanharjoittajat)

- Kohdassa on kyse jätteistä, joihin sovelletaan jätelakia ja jotka voidaan siten käsitellä jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti. Tältä osin lainsäädännössä ei ympäristöministeriön näkemyksen mukaan ole aukkoa. Toisaalta säteilyvaaratilanteessa saattaa syntyä huomattavia jätemääriä, jolloin saattaisi olla tarve poiketa jätelain ja ympäristönsuojelulain (527/2014) säännöksistä, mihin kohdassa ehkä viitataan, mutta se ei käy selkeästi ilmi. Tekstiä olisi tarpeen tältä osin selkeyttää, samoin kuin nykytilan kuvausta, jossa on todettu, ettei lainsäädäntö tue radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden käsittelyä. On myös tarpeen ottaa huomioon,

että radioaktiivisia aineita sisältävä jäte kärsii imagohaitoista, eivätkä jätealan toimijat välttämättä halua vastaanottaa sitä. Kyse on siis myös lainsäädännön toimeenpanon haasteista. Ympäristöministeriö muistuttaa lisäksi, että lainsäädännön valmistelussa vastuutahoina toimivat ministeriöt.

Keino 2: Suomessa jätehuollosta on ennakkosuunnitelma (YM, STUK)

- Strategiassa tulisi avata tarkemmin mainitun suunnitelman merkitystä ja tavoiteltua sisältöä. Strategialuonnoksesta saatavissa olevilla tiedoilla ympäristöministeriö ei pysty ottamaan asiaan kantaa.

Keino 3: Yhteiskunnassa on toimintatavat väestön ja jätteiden käsittelijöiden altistumisen arvioimiseksi ja jätteiden luokitteluksi jätteen vastaanottotilanteessa (STUK yhteistyössä STM:n ja AVIn työsuojelun vastuualueiden kanssa, ELYt)

- Esitetyn keinoon suhde säteilylain 78 ja 85 §:ään on epäselvä. Säteilylain 78 §:n neljännen momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset perusteista sen toteutukseksi, onko jäte radioaktiivista jätettä tai kolmannessa momentissa tarkoitettua jätettä. Pykälän viidennen momentin mukaan STUK antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset työperäisen ja väestön altistuksen rajoittamisesta kolmannessa momentissa tarkoitettujen jätteiden jätehuollossa. Säteilylain 85 §:n toisen momentin mukaan STUK antaa määräykset vapauttamisrajoista.

Keino 4: Jättemateriaalin luokittelusta on olemassa asianmukainen ohjeistus (STM, YM, STUK, SYKE)

- Ympäristöministeriö viittaa edellisessä kohdassa toteamaansa. Säteilyta-soihin ja –turvallisuuteen liittyvän ohjeistuksen laadinnassa STUK:n rooli on suuri. Ympäristöministeriön opas jätteen luokittelusta vaaralliseksi jätteeksi on päivitetty äskettäin (YM:n julkaisuja | 2019:2). Radioaktiivisuus itsessään ei ole jätelainsäädännössä tarkoitettu vaaraominaisuus.

Keino 5: Jätteiden vastaanottajilla ja käsittelijöillä on riittävät valmiudet säteilyn mittaamiseen (Jätteitä vastaanottavat toiminnanharjoittajat)

- Ympäristöministeriön näkemyksen mukaan valmius säteilyn mittaamiseen edellyttää myös koulutusta ja ohjeistusta. Keinon oikeaa vastuutahoa tulisi vielä harkita.

Strategian jätehuoltolinjausten jatkovalmisteluun ja toimeenpanoon liittyvissä kysymyksissä yhteyshenkilöitä ympäristöministeriössä ovat erityisasiantuntija Marja-Riitta Korhonen sekä hallitussihteeri Ella Särkkä (etunimi.sukunimi@ym.fi).

Leena Ylä-Mononen
Osastopäällikkö

Sami Rinne
Neuvotteleva virkamies